

Dr. ΓΚΟΦΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΔΑΣΟΛΟΓΟΣ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΔΑΣΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
2001

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΓΙΑΧΟΥΔΗ-ΓΙΑΠΟΥΛΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	9
Ο Δεκάλογος του δασοπυροσβέστη	11
Ένα γράμμα στο δασοπυροσβέστη	12
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι: ΣΤΟ ΔΑΣΟΠΥΡΟΣΒΕΣΤΗ	13
Τα Ελληνικά Δάση	14
Ποιος είναι ο δασοπυροσβέστης;	16
Ο δασοπυροσβέστης σαν αρχηγός ομάδας	17
Επίκτητες ιδιότητες ενός καλού δασοπυροσβέστη	18
Σε τι διαφέρει ο δασοπυροσβέστης του πυροσβέστη	20
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ: Η ΠΡΟΛΗΨΗ	21
Τι σημαίνει πρόληψη	22
Ο ανθρώπινος παράγοντας στις δασικές πυρκαγιές	23
Πρόληψη με την βοήθεια της εκπαίδευσης	23
Αίτια των δασικών πυρκαγιών	24
Τα βασικά αίτια των δασικών πυρκαγιών	24
Εκπαιδευτικά υλικά και μέσα	27
Εκπαίδευση - Ενημέρωση του κοινού	28
Προσωπικές επαφές με τους πολίτες στην ύπαιθρο	28
Απογραφή εθελοντών της περιοχής	29
Η πρόληψη βασισμένη στην ετοιμότητα	30
Κίνδυνος πυρκαγιάς και ετοιμότητα	30
Αναγνωρίζοντας τους κινδύνους της δασικής πυρκαγιάς	31
Φυσικοί κίνδυνοι	32
Ανθρωπογενείς κίνδυνοι	32

Περίοδος δασικών πυρκαγιών	33
Τι πρέπει να γίνει για να περιοριστούν οι δασικές πυρκαγιές	34
Συνεργάτες - Εθελοντές	35
Εποικοδομητικές ενέργειες στη πρόληψη των δασικών πυρκαγιών	36
Αναδασώσεις - Δασικές εκδηλώσεις	36
Καθάρισμα υπορόφου και διαχείριση ενός δάσους	37
Δασικές επενδύσεις και βελτιώσεις	37
Χτίζοντας τη σωστή υποδομή	38

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ: ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ - ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΑ . . . 39

Προετοιμασία - Εκγύμναση	40
Γνωρίζοντας την περιοχή	41
Ανάληψη συγκεκριμένων καθηκόντων	42
Προετοιμασία των ομάδων των συνεργατών	43
Οι Συνεργάτες	43
Πυροφυλάκια και Πυροφύλακες	43
Τυπικοί συνεργάτες - εθελοντές	44
Τηλεπικοινωνίες - Συναγερμός	45
Αναγγελία δασικής πυρκαγιάς	45
Οχούμενα δασοπυροσβεστικά πληρώματα	46
Η δασοπυροσβεστική ομάδα	47
Κανόνες επιλογής νεοσύλλεκτων δασοπυροσβεστών	48
Πλεονεκτήματα των εθελοντών δασοπυροσβεστών	49
Οργάνωση μιας ομάδας ή πληρώματος δασοπυροσβεστών	49
Εκπαίδευση θεωρητική και πρακτική - Εκγύμναση	51
Τα βασικά δασοπυροσβεστικά εργαλεία	52
Τα εργαλεία της δασοπυροσβεστικής ομάδας	53
Συντήρηση των εργαλείων δασοπυροσβεστικής	54
Ειδικά δασοπυροσβεστικά εργαλεία	56
Άλλα χρήσιμα πυροσβεστικά εργαλεία	57
Προτάσεις για την σωστή φροντίδα των εργαλείων	58
Προσπέλαση (οχούμενη κίνηση)	60
Τροφή - Πόσιμο νερό	61

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV: ΟΙ ΔΑΣΙΚΕΣ ΠΥΡΚΑΓΙΕΣ	63
Τα θεμελιώδη στοιχεία της φωτιάς	64
Η καύσιμη ύλη	64
Το τρίγωνο της φωτιάς	64
Τύποι καύσιμης ύλης	67
Η συνθήκη του καύσιμου υλικού	68
Ο καιρός	70
Η τοπογραφική διαμόρφωση	72
Η ημερήσια πορεία της δασικής πυρκαγιάς	73
Εκτίμηση του κινδύνου των δασικών πυρκαγιών	75
Είδη δασικής πυρκαγιάς	78
Τα μέρη μιας δασικής πυρκαγιάς	81
Συνοπτική ανακεφαλαίωση	83

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V: Η ΜΑΧΗ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΥΡΚΑΓΙΩΝ	
“ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΤΟΥΣ”	85
Η αναγγελία της δασικής πυρκαγιάς	87
Προσπέλαση και πρώτη προσβολή	88
Εκτίμηση της πυρικής κατάστασης της πυρκαγιάς	90
Σχεδιάζοντας την καταστολή της πυρκαγιάς	92
Μέθοδοι καταστολής των δασικών πυρκαγιών	93
Άμεση μέθοδος καταστολής της πυρκαγιάς	93
Πότε και πού τη χρησιμοποιούμε	96
Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της άμεσης μεθόδου	96
Άμεση καταστολή της πυρκαγιάς - Τεχνικές	96
Η έμμεση μέθοδος καταστολής	100
Πότε και πού τη χρησιμοποιούμε την έμμεση μέθοδο	100
Πλεονεκτήματα	101
Μειονεκτήματα	102
Η αντιπυρική ζώνη	103
Σωστή εκτίμηση των συνθηκών και των απαιτήσεων κατασκευής μιας αντιπυρικής ζώνης ή ζώνης ελέγχου της πυρκαγιάς	104
Πόσο μεγάλη είναι η φωτιά που καίει	105
Η ταχύτητα εξάπλωσης	105

Η ομάδα των δασοπυροσβεστών σαν πυροσβεστική δύναμη	109
Χάραξη της αντιπυρικής ζώνης	112
Διάνοιξη της αντιπυρικής ζώνης	113
Κατασκευάζοντας την αντιπυρική ζώνη	116
Η μέθοδος διάταξης των δασοπυροσβεστών για την κατασκευή της αντιπυρικής ζώνης	116
Η συγκρότηση της δασοπυροσβεστικής ομάδας	117
Τεχνική της κατασκευής της αντιπυρικής ζώνης	117
Το σβήσιμο των αποκαϊδιών και των εναυσμάτων	121
Πως θα σβηστούν τα αποκαϊδια που σιγοκαίνε	123
Μέθοδος της ψυχρής ανίχνευσης	123
Το σβήσιμο των φλεγόμενων σημείων	124
Το αντιπύρ	125
Παραλλαγές της μεθόδου έμμεσης προσβολής	126
Η αστυνόμευση	129
Με προσοχή και σοβαρότητα	129
Ερευνώντας τα αίτια	130
Αναφορά για την πυρκαγιά - Συμπλήρωση εντύπων	131
Εκτίμηση της καμένης έκτασης	131
Εκτίμηση των ζημιών της πυρκαγιάς	132
Υποβολή δικαιολογητικών	132
Συνοπτικό στατιστικό δελτίο πυρκαγιάς	134
Δελτίο απογραφής πυρκαγιάς	136

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΥΡΟΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ 143

Εισαγωγή	144
Το πέτρωμα και το έδαφος	146
Η επίδραση των δασικών πυρκαγιών στο πέτρωμα και το δασικό έδαφος	153
Θερμοκρασιακές μεταβολές στο δασικό έδαφος από τις πυρκαγιές	155
Επίδραση των δασικών πυρκαγιών στις χημικές ιδιότητες του εδάφους και στην ανακύκλωση των θρεπτικών συστατικών	157
Επίδραση των δασικών πυρκαγιών στους μικροοργανισμούς του δασικού εδάφους	161
Σχέσεις φυτών και δασικού εδάφους με το νερό	162

Σχέση δασικών πυρκαγιών - Υδρολογικού κύκλου και διαβρώσεων . . .	165
Δασικές πυρκαγιές και απορροές	164
Δασικές πυρκαγιές και μόλυνση της ατμόσφαιρας	167
Το κλίμα της Ελλάδας και οι δασικές πυρκαγιές	170
Το κλίμα της Ελλάδας	170
Τα πυρόπληκτα δάση στη Ελλάδα	191

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII : ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ

ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΔΑΣΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ 199

Οργάνωση και διάρθρωση τηλεπικοινωνιών	200
Το δίκτυο τηλεπικοινωνιών και τα προβλήματα του	208
Το τοπικό ραδιοδίκτυο	210
Το γενικό ραδιοδίκτυο	211
Ανίχνευση και αναγγελία των δασικών πυρκαγιών	214
Έλεγχος των κινουμένων στο δάσος	215
Παρατήρηση και καταγραφή μετεωρολογικών στοιχείων	216
Ο φορητός μετεωρολογικός σταθμός	217
Ο θεματικός χάρτης πυρκαγιών	218
Μηχανοκίνητα πυροσβεστικά οχήματα - εξοπλισμός	219
Αεροπυρόσβεση	222
Συνεργαζόμενες με την Π.Υ.Δ. υπηρεσίες στην κατάσβεση των δασικών πυρκαγιών	232

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIII : ΑΣΦΑΛΕΙΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ

ΚΑΙ ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ 235

Η ασφάλεια	236
Η κοινωνική πρόνοια	241
Πρώτες βοήθειες	243

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IX: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΥΡΚΑΓΙΩΝ 259

Σύνταγμα της Ελλάδος	260
Μέρος πρώτο : Ν.998/79 "Περί προστασίας δασών και δασικών εκτάσεων της χώρας ΦΕΚ 189Α/29-12/1979	261

Νόμος 2612 / 1998 "Ανάθεση της δασοπυρόσβεσης στο Πυροσβεστικό Σώμα"	272
Μέρος δεύτερο : Ρυθμιστικές - Κανονιστικές διατάξεις - Δασικοί κανονισμοί	274
Νόμος 1892/1990	280

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Χ: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΝΤΙΠΥΡΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗΣ ΜΕΓΑΛΩΝ ΠΥΡΚΑΓΙΩΝ	281
--	------------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΧΙ: ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ ΔΑΣΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	283
Εισαγωγή	284

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΧΙΙ : ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΟΙΚΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΟΡΕΥΟΥΝ ΜΕ ΔΑΣΟΣ ΚΑΙ ΧΟΡΤΟΛΙΒΑΔΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ	321
Προληπτικά μέτρα	323
Κατασταλτικά μέτρα σε περίπτωση πυρκαγιάς	325
Εγκαταστάσεις ποιμνιοστασίων-Βουστασίων-Αποθηκών	327
ΠΥΡΟΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΩΝ ΔΑΣΟΠΟΝΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	328
ΧΑΡΤΕΣ	333

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	337
--	------------